

کفتارهای در فقه فرسنگ و ارتباطات

(جلد دوم)

مؤلف:

حجت الاسلام والمسلمین آیت الله العظمی قانع

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (ع)

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: گفتارهایی در فقه فرهنگ و ارتباطات (جلد دوم)
مؤلف: حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمدعلی قانع

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

صفحه آرا و ویراستار ادبی: رضا عبدالهی

طراح جلد: محمد روشنی

نمایه ساز و ناظر نسخه پردازی و چاپ: رضا دبیا

چاپ و صحافی: سپیدان تهران

چاپ اول: ۱۳۹۸

قیمت: ۳۸۰/۰۰۰ ریال

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۰۰-۶

تهران: بزرگراه شهید چمران، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام
سندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی ۱۱۱۱۱۱
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲ • تلفن: ۸۸۳۷۰۱۴۲
E-mail: pub@isu.ac.ir • www.ketabesadiq.ir • فروشگاه اینترنتی:

سرشناسه: قانع، احمدعلی، ۱۳۰۰-

عنوان و نام پدیدآور: گفتارهایی در فقه فرهنگ و ارتباطات / تألیف احمدعلی قانع.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ج.

شابک ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۹۱-۸

شابک ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۷۸۰-۶

موضوع: اصول فقه شیعه — قرن ۱۴

موضوع: ارتباطات — جنبه‌های مذهبی — اسلام

موضوع: فرهنگ — جنبه‌های مذهبی — اسلام

موضوع: رسانه‌های گروهی — جنبه‌های مذهبی — اسلام

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق علیه السلام (ع)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۷۷ ۱۵۹/۸ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۳۱۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۷۶۹۰۳

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی‌باشد.
این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۱۳		سخن نامر
۱۵		مقدمه

بخش اول فقه جهانگردی و گردشگری

۲۱		فصل اول. عدم انحصار اهل کتاب در همه فرقه مشهور
۲۱		مقدمه
۲۲		۱-۱. کاوشی در حکم فقهی صابین
۲۳		۱-۱-۱. تحقیق مسئله
۲۴		۱-۱-۲. مراد از کتابی در آیه جزیه
۲۳		۱-۱-۳. مقتضای اصل عملی در مسئله
۵۴		۱-۱-۴. دیدگاه فقیهان
۵۴		الف) شیخ مفید
۵۶		ب) شیخ طوسی
۵۷		ج) طبرسی
۵۸		د) علی بن ابراهیم
۵۸		ه) صاحب جواهر
۵۸		جمع بندی
۶۱		فصل دوم. لزوم تعامل صحیح با اهل سنت
۶۱		مقدمه
۶۲		۱-۲. پیشینه بحث

۶۳	۲-۲. انواع ارتباط
۶۳	۲-۲-۱. ارتباط درون فردی
۶۳	۲-۲-۲. ارتباط میان فردی
۶۴	۲-۲-۳. ارتباط گروهی
۶۴	۲-۲-۴. ارتباط جمعی
۶۵	۲-۳. اهل سنت (اهل تسنن)
۶۵	۲-۴. هدف و پرشش های پژوهش
۶۵	۲-۵. یافت های پژوهش
۶۵	۲-۵-۱. متن و ترجمه آیات و احادیث
۷۱	جمع بندی

بخش دوم

فقه رسانه

۷۷	فصل سوم. فقه رسانه
۷۷	مقدمه
۷۷	۳-۱. تعریف رسانه
۷۸	۳-۲. تعریف فقه رسانه
۷۸	۳-۳. تأسیس، مدیریت و برنامه ریزی رسانه
۷۸	۳-۴. دلایل وجوب تأسیس رسانه
۷۸	۳-۴-۱. دلیل اول: دفاع
۸۱	۳-۴-۲. دلیل دوم: برتری اسلام
۸۱	۳-۴-۳. دلیل سوم: وجوب دفع ضرر
۸۲	۳-۴-۴. دلیل چهارم: وجوب آمادگی در برابر تهاجم احتمالی دشمن
۸۲	۳-۴-۵. دلیل پنجم: وجوب تبلیغ دین
۸۳	۳-۵. مدیریت رسانه
۸۳	۳-۵-۱. دلیل اول: ادله وجوب تأسیس
۸۴	۳-۵-۲. دلیل دوم: لزوم پرهیز از اسراف
۸۴	۳-۶. نصب مدیر رسانه
۸۵	۳-۷. افک، آفت رسانه
۸۶	۳-۷-۱. نمونه هایی از افک در رسانه ها

۸۷	۳-۷-۲. پیامدهای افک
۸۸	۳-۸-۸. مدیریت زن در رسانه
۹۰	۳-۸-۱. بررسی روایات دلالت‌کننده بر نقصان عقل زنان
۹۱	۳-۸-۲. بررسی اجمالی سه مسئله: شهادت، ارث و دیه زنان
۹۱	الف) شهادت زنان
۹۳	ب) ارث زنان
۹۶	ج) دیه زنان
۱۰۰	جمع‌بندی
۱۰۱	فصل چهارم. حق مالکیت آفرینش‌های معنوی در ترازوی فقه
۱۰۱	مقدمه
۱۰۳	۴-۱-۱. تبیین و اثرهای مالکیت، مال، آفرینش و آفرینش معنوی
۱۰۳	۴-۱-۱. حق
۱۰۳	۴-۱-۲. مال، مالکیت، مالکیت
۱۰۴	۴-۱-۳. آفرینش، آفرینش معنوی
۱۰۵	۴-۲. بیان دامنه مصادیق آفرینش معنوی
۱۰۵	۴-۳. ادله طرفین دعوا
۱۰۵	۴-۳-۱. ادله موافقان
۱۰۶	الف) بنای عقلا بر رسمیت شناختن این حق و مالکیت
۱۰۷	ب) مالکیت معنوی قسمی از مالکیت است
۱۱۰	ج) بیان مؤیدات دیگر جهت ادله موافقان
۱۱۳	۴-۳-۲. ادله مخالفان
۱۱۳	الف) نفی عقلی و عقلایی حق مالکیت معنوی
۱۱۳	ب) تردید یا نفی شرعی بودن این حق عرفی و عقلی
۱۱۵	ج) قاعده تسلیط
۱۱۷	د) ناسازگاری حق تألیف با رسالت و قداست علم
۱۱۹	هـ) اشتراک افراد قبلی در حلقه ایجاد
۱۲۰	۴-۳-۳. بیان چند مطلب روشن‌گر
۱۲۰	الف) حل مسئله به طریق شرط و ولایت
۱۲۱	ب) ثابت بودن این حق برای همیشه و همه

۱۲۲.....	ج) ثبوت حق برای مسلمان و کافر.....
۱۲۲.....	جمع‌بندی.....
۱۲۵.....	فصل پنجم. درآمدی بر فقه فضای مجازی.....
۱۲۵.....	مقدمه.....
۱۲۷.....	۱-۵. فقه رسانه‌ها.....
۱۲۷.....	۲-۵. ملاحظات فقه رسانه‌ها به ویژه فقه فضای مجازی.....
۱۲۹.....	۳-۵. ویژگی‌های فضای مجازی.....
۱۳۰.....	۴-۵. دو نزاریه در بین فقها درباره بهره‌گیری از فضای مجازی.....
۱۳۱.....	۵-۵. ارکان فقه فضای مجازی.....
۱۳۲.....	۶-۵. فقه الاحکام فقه فضای مجازی.....
۱۳۲.....	۱-۶-۵. لایه خدمات در فضای مجازی (نرم‌افزارها - بسته‌های اینترنتی).....
۱۳۶.....	۲-۶-۵. لایه محتوا در فضای مجازی.....
۱۳۷.....	۳-۶-۵. احکام لایه کاربر (ارتباطات کاربران) در فضای مجازی.....
۱۳۹.....	۷-۵. فقه بازی‌های رایانه‌ای.....
۱۴۱.....	جمع‌بندی.....
۱۴۳.....	فصل ششم. تحلیلی فقهی بر بازیگری.....
۱۴۳.....	مقدمه.....
۱۴۴.....	۱-۶. تشبه به جنس مخالف در بازیگری.....
۱۴۴.....	۲-۶. حکم نمایش تعزیه در منظر فقها.....
۱۴۶.....	۳-۶. تشبه به جنس مخالف در لباس پوشیدن.....
۱۴۷.....	۱-۳-۶. ادله قائلان به حرمت.....
۱۴۸.....	۴-۶. آرایش چهره بازیگر (گریم).....
۱۴۹.....	۱-۴-۶. گریم جنس مخالف.....
۱۵۰.....	۲-۴-۶. گریم جنس موافق.....
۱۵۰.....	۳-۴-۶. نگاه کردن به کلاه گیس (از موی انسان) زن بازیگر.....
۱۵۱.....	۴-۴-۶. نگاه کردن به کلاه گیس (از موی حیوان) زن بازیگر.....
۱۵۲.....	۵-۴-۶. تراشیدن موی سر زن بازیگر.....
۱۵۴.....	۵-۶. روابط زنان و مردان بازیگر در هنگام نمایش.....
۱۵۶.....	۱-۵-۶. دیدگاه‌های مختلف در مورد ارتباط زن و مرد.....

۱۵۶	الف) دیدگاه سخت‌گیرانه
۱۵۶	ب) دیدگاه سهل‌گیرانه
۱۵۷	ج) دیدگاه معتدل
۱۵۷	۲-۵-۶. ارتباط زنان و مردان بازیگر در نمایش
۱۵۹	۶-۶. نگاه کردن زنان و مردان بازیگر به یکدیگر
۱۵۹	۶-۶-۱. نگاه کردن مرد بازیگر به زن بازیگر
۱۶۰	۶-۶-۲. دلایل جواز نگاه به دست و صورت
۱۶۱	۶-۶-۳. نگاه کردن زن بازیگر به مرد بازیگر
۱۶۲	۶-۶-۴. حکم نگاه آلوده در بازیگری
۱۶۴	۶-۷. پوشش زن بازیگر
۱۶۴	۶-۷-۱. پوشش زن غیرمسلمان در بازیگر
۱۶۵	۶-۸. پوشش مردان بازیگر
۱۶۵	۶-۹. تماس بدنی زنان و مردان بازیگر
۱۶۶	۶-۱۰. گفتگوی زنان و مردان بار کبر
۱۶۶	۶-۱۰-۱. استماع (شنیدن) صدا در زمان بازیگر
۱۶۷	۶-۱۰-۲. استماع (شنواندن) صدای بازیگر
۱۶۸	۶-۱۱. شوخی کردن زن و مرد بازیگر
۱۶۸	۶-۱۲. ابراز احساسات و گفتگوهای تحریک‌کننده زن و مرد بازیگر
۱۶۹	جمع‌بندی
۱۷۱	فصل هفتم. بررسی برخی از مسائل سینما از نگاه فقه
۱۷۱	مقدمه
۱۷۱	۷-۱. فقه فناوری سینما
۱۷۲	۷-۲. تغییر رویکرد حکمی به دلیل تغییر کارکرد
۱۷۳	۷-۳. معرفی موارد ممنوع در فیلم‌های سینمایی
۱۷۴	۷-۴. لزوم اجرای هنر دینی بدون اظهار الفاظ
۱۷۵	۷-۵. ضرورت تعهد هنرمند به قالب و مضمون (محتوا)
۱۷۶	۷-۶. استفتانات از مراجع عظام در مورد چند موضوع سینمایی
۱۸۰	جمع‌بندی

فصل هشتم. برخی بایدها و نبایدهای رسانه ملی در صحنه معارف اسلامی.....	۱۸۳
مقدمه.....	۱۸۳
۱-۸. بیان برخی از آفات و آسیب‌های رسانه ملی در امر معارف دینی.....	۱۸۳
۲-۸. پرسش‌ها و پاسخ‌ها در مورد صدا و سیما و معارف اسلامی.....	۱۸۶
جمع‌بندی.....	۱۸۹
فصل نهم. سخنی در باب فیلترینگ محتوای گمراه‌گر فضای مجازی.....	۱۹۱
مقدمه.....	۱۹۱
۱-۹. مسئله بودن فضای مجازی.....	۱۹۱
۲-۹. نبود کردن سایت ضددینی محال است.....	۱۹۲
۳-۹. آسانی دسترسی به سایت‌های ضددینی.....	۱۹۲
۴-۹. عدم اعمال نفوذ تبلیغ فرهنگی کفار با فیلترینگ.....	۱۹۳
۵-۹. دلیل نفی سبیل فیلترینگ سایت‌های مسلمانان را نتیجه نمی‌دهد.....	۱۹۳
۶-۹. عدم تناسب ادله با موضوع.....	۱۹۴
۷-۹. سیاست فیلترینگ، دفاع از عقاید دین نیست.....	۱۹۷
۸-۹. اهمیت آزاداندیشی در اسلام.....	۱۹۷
۹-۹. القای روحیه قانون‌شکنی و اعتقاد به پادشاه نبودن مذهب.....	۲۰۱
۱۰-۹. مشکل تربیت گل‌خانه‌ای.....	۲۰۲
۱۱-۹. تمسک به اصل عملی برائت.....	۲۰۳
۱۲-۹. خروج بسیاری از مطالب از صف گمراهی و گمراه‌گری.....	۲۰۳
۱۳-۹. توهین به شعور انسان‌ها.....	۲۰۴
۱۴-۹. مخالفت با سیره اهل بیت (علیهم‌السلام).....	۲۰۴
جمع‌بندی.....	۲۰۵

بخش سوم

فقه مباحث فرهنگی

فصل دهم. شناخت خرافات و تمیز آن از واقعیت‌ها.....	۲۰۹
مقدمه.....	۲۰۹
۱-۱۰. معنا و مفهوم خرافه.....	۲۰۹
۲-۱۰. مخالفت اسلام با خرافات.....	۲۱۰

۳-۱۰. دین‌گزینی یکی از ضررهای خرافه‌گرایی.....	۲۱۲
۴-۱۰. بیان برخی از عوامل ایجاد خرافات.....	۲۱۲
۵-۱۰. نمونه‌هایی از خرافات جاهلیت عرب.....	۲۱۳
۶-۱۰. نمونه‌هایی از جاهلیت در قرن بیست و یکم میلادی (پانزدهم هجری قمری).....	۲۱۳
۷-۱۰. نمونه‌ای از خرافات که وجهه مذهبی به خود گرفته است.....	۲۱۴
۸-۱۰. بیان مواردی که واقعیت دارد (خرافه پنداشته نشود).....	۲۱۶
۹-۱۰. حکم استخاره چیست؟.....	۲۱۷
۱۰-۱۰. ن بد (نفوس بد) زدن / تطییر در اسلام مردود است.....	۲۱۸
۱۰-۱۰. آن نحس و سعد بودن برخی روزها واقعیت دارد؟.....	۲۱۹
۱۲-۱۰. نمونه‌های دیگر.....	۲۲۰
۱۳-۱۰. عقیقه.....	۲۲۰
۱۴-۱۰. معرفی پاره‌ای از اموال خرافی یا بی‌معنی.....	۲۲۱
۱۵-۱۰. معرفی برخی از آئین‌ها و آداب و عادات.....	۲۲۲
۱۶-۱۰. حرمت سحر و جادو و طلسمان.....	۲۲۴
۱۷-۱۰. چشم زخم واقعیت دارد.....	۲۲۴
۱۷-۱۰. چشم زخم در قرآن.....	۲۲۴
۱۷-۱۰. درمان چشم زخم در روایات.....	۲۲۵
۱۷-۱۰. خرافاتی در مورد چشم زخم.....	۲۲۶
۱۸-۱۰. یک استفتاء و جواب آن.....	۲۲۶
جمع‌بندی.....	۲۲۶
فصل یازدهم. حکم فقهی سبق و رمایه و شرط‌بندی در آن.....	۲۲۷
مقدمه.....	۲۲۷
۱-۱۱. سبق و رمایه در کتب فقهی.....	۲۲۷
۲-۱۱. استفتائات از مراجع عظام و افتائات آن‌ها در این زمینه.....	۲۳۱
جمع‌بندی.....	۲۳۴
پیوست.....	۲۳۵
بیان حکم موسیقی و غنا (نوازندگی و خوانندگی) در افتائات مراجع عظام.....	۲۳۵
الف) آیت‌الله خامنه‌ای (حفظه‌الله).....	۲۳۵
ب) آیت‌الله مکارم شیرازی (حفظه‌الله).....	۲۴۶

- ج) آیت الله صافی گلپایگانی (حفظه الله) ۲۵۳
- د) آیت الله وحید خراسانی (حفظه الله) ۲۵۳
- ه) آیت الله بهجت (رحمه الله) ۲۵۴
- و) آیت الله نوری همدانی (حفظه الله) ۲۶۰
- نتیجه گیری ۲۶۳
- منابع و مأخذ ۲۶۷
- نمایه ۲۷۵

مقدمه

در تابستان ۱۳۷۸، امتحان جامع دوره دکتری ما در حالی انجام می‌شد که در کشور به خاطر برخی فتنه‌انگیزهای روزنامه‌ای، اغتشاشاتی در برخی دانشگاه‌ها و مراکز اداری و خیابان‌ها رخ می‌مود. توجه به وجود پس‌زمینه ذهنی از مباحث فرهنگی در کتب فقهی قدیم مثل مبحث کتب ضلال و مکاسب مجرمه‌ای همانند سحر و کهنانت و نیز بروز مفاسدی در میدان قلم و پیرامون آن سال‌ها در روزنامه‌ها و مجلات و کتب منتشره، موضوع رساله دکتری خرد برد بررسی موضوع و حکم کتب ضلال که بعداً «پیام گمراهی» نام گرفت، قرار داد. این نسخه علمی بود که باعث شد بخشی از مطالعات خود را از فقه مرسوم و سنتی به سمت فقه مضاف، آن هم در زمینه فرهنگ و ارتباطات سوق دهم.

پس از دفاعیه رساله دکتری در سال ۱۳۸۱، مباحث این رساله به دو بخش فقهی و مطبوعاتی تقسیم و مقدمات چاپ آن‌ها فراهم گردید. مبحث فقهی این رساله با نام «فقه و پیام گمراهی» توسط انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام) در سال ۱۳۸۳ به چاپ رسید که بعداً همین کتاب با نام جدید «کتب ضاله رویکردی فقهی» در سال ۱۳۹۱ تجدید چاپ شد. بخش مطبوعاتی و قانونی این رساله با نام «محدودیت‌های پیام‌رسانی در قوانین دینی و بشری» توسط بوستان کتاب قم در سال ۱۳۸۵ به چاپ رسید.

علاقه‌مندی اینجانب به مباحث فقهی از یک طرف و فرهنگی ارتباطی از جانب دیگر و مسئولیت تدریس دروس فقه مضاف دانشجویان ارشد و دکتری این رشته، مرا بر آن داشت تا با توجه به پاره‌ای از مباحث و موضوعاتی که در زمینه فرهنگ و ارتباطات وجود دارد، به دنبال موضوع‌شناسی و استخراج حکم آن موضوعات در منابع

اربعہ فقہ یعنی کتاب، سنت، عقل و اجماع ہاشم۔

به عبارت دیگر آنچه در این کتاب ملاحظه می‌کنید سعی دارد با معرفی و شناسایی موضوعات فرهنگی، ارتباطی، حکم آن‌ها را نیز از کلیاتی که در کتاب و سنت و عقل وجود دارد یافته و معرفی نماید و مصداق عمل به فرمایش گهربار امام معصوم (علیه السلام) باشد که:

«علینا بالقاء الاصول و علیکم بالتفریع» (ابن ادریس، بی تا: ۴۷۸ به نقل از جامع بزنطی).

بیان نکاتی جهت روشنگری بیشتر در این مقدمه ضروری است:

۱) از آنجا که در زمینه فقه‌های مضاف و از جمله فقه فرهنگ و ارتباطات، ادبیات و پیشینه قری و حجیم از جانب مراجع عظام و فضلاء حوزه و دانشگاه به جز چند مقاله و کتاب وجود ندارد، تمام ضعف و نقص این مجموعه را که البته ضعف و نقص مؤلف محسوب می‌شود، به حساب کار ابتدای راه بگذارید و با تذکرات مستدل و ناصحانه خود، ما را در تقویت مباحث آینده و اصلاح چاپ‌های بعدی همین کتاب یاری نمایید.

۲) غالب کتب فقهی مرسوم حَرَزَه‌ها، زبان عربی نگارش یافته است؛ بنابراین ممکن است برخی از سروران با دیدن مباحثه به زبان فارسی نوشته شده اظهار دارند که این چه کتاب فقهی است که متن آن عربی نیست؛ اما با دقت بیشتر ملاحظه می‌کنند که ادله فقهی از قرآن و روایات، به زبان اصلی خود یعنی عربی نقل شده است و حتی فتاوی فقهای عظام را که در اصل عربی بوده به همان شکل آورده‌ایم.

۳) اگرچه در کتابی که رسماً به زبان فارسی نوشته می‌شود، فارم است عبارات غیر فارسی ترجمه شود، اما از آنجا که امید است از این کتاب به عنوان یک کتاب درسی استفاده شود، از ترجمه همه عبارات عربی خودداری کرده‌ایم و فقط ترجمه برخی را آورده‌ایم.

۴) پاره‌ای از مباحث این کتاب تلخیصی است از آنچه توسط فاضلان و مؤلفان ارجمند دیگر نگارش شده و یا در جلسات علمی مطرح گردیده و از آنجا که مطالعه آن‌ها برای دانشجویان مفید تشخیص داده شد، با تصرف و توضیح و معرفی مؤلف آن، مورد تلخیص قرار گرفت، بقیه مباحث تألیف یا تصنیف نگارنده کتاب می‌باشد.

همین جا از عزیزانی که نوشته آن‌ها را به صورت مشارکتی در این کتاب آورده‌ایم، تشکر و قدردانی می‌کنم: مقام معظم رهبری آیت‌الله خامنه‌ای (دام‌ظله‌العالی) و مستطابان آقایان احمد سوزنی، حجت‌الاسلام و المسلمین مهدی طائب، رضا زمردی، مهدی بیژنی، محمدحسین هاشم خانلو و سید اسماعیل شاکر اردکانی.

۵) پس از نگارش کتاب «گفتارهایی در فقه فرهنگ و ارتباطات (۱)» و استفاده از این کتاب به عنوان منبع درسی فقه ۴ و فقه ۵ مقطع ارشد رشته معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات در دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)، دانشجویانی که هنوز واحدهای درس خود را یکی پس از دیگری در مقطع کارشناسی می‌گذرانند، در دروس فقه این منبع پیشنهاد دادند که چه مفید است اگر مباحث فقه کارشناسی نیز تخصصی شود و ما قبلاً از ورود به ارشد، موضوعات فقهی حوزه رشته خود را با نگاه فقه‌ها شناسایی کرده و انگار حکام هر مورد را به همراه ادله فقهی آن (کتاب، سنت، اجماع، عقل) جویا شویم.

۶) اگرچه این پیشنهاد در سطح دانشگاه و گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، به طور کامل پذیرفته نشد؛ زیرا نتایج آن حذف مباحث فقه سنتی است که همه دانشجویان معارف اسلامی، کم و بیش به آن نیازمندند؛ اما فی‌الجمله مورد قبول واقع شد و از باب «ما لا یدرک کله، لا یترک کله»، قرار بر آن شد نصف ساعات دو درس فقه ۲ و ۳ کارشناسی به مباحث مهم و اصلی فقه سنتی، همانند وقف، تجارت، وکالت، مضاربه، نکاح، عاریه، اطعمه و اشربه و ارث و... و نصف دیگر به مباحث فقه تخصصی اختصاص داده شود. آنچه در این کتاب مشاهده می‌کنید، مطالب جمع‌آوری شده‌ای است که می‌تواند به عنوان منبع درسی مورد استفاده عزیزان دانشجو قرار گیرد.

۷) از همه عزیزان و سرورانی که با تذکرات و مطالب مستدل و ناصحانه خود در کمتر کردن نقص و ضعف این مجموعه به ما کمک می‌کنند، کمال تشکر و امتنان را دارم.

از جناب آقای دکتر سید مجتبی امامی معاون محترم پژوهش و فناوری دانشگاه و نیز از مدیر محترم گروه فقه و اصول جناب حجت‌الاسلام و المسلمین آقای دکتر سعدی؛ همچنین از دانشکده معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات، جناب آقای دکتر

محمدهادی همایون، رئیس محترم دانشکده؛ جناب آقای دکتر سیدمجید امامی، معاون محترم پژوهش؛ جناب آقای دکتر حسن بشیر، معاون محترم تحصیلات تکمیلی و جناب آقای دکتر برزویی، معاون محترم آموزشی آن دانشکده و نیز از آقایان مهرداد کریمپور و محمدرضا میراحمدی که تایپ و آماده‌سازی این مجموعه را انجام داده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود و توفیقات همگان را از درگاه خداوند متعال خواستاریم.

إنه ولی التوفیق

چهارم آذرماه ۱۳۹۷، هفدهم ربیع الأول ۱۴۴۰ق

میلاد مبارک و مسعود رسول اعظم اسلام (ﷺ) و امام جعفر صادق (ﷺ)

دانشگاه امام صادق (ﷺ)، احمدعلی قانع

www.ketab.ir